

تجارت متقابل (counter trade)

بخش شانزدهم / مطالعه موردی

نوشته مایکل رو

- طراحی شرایط همکاری با سایر دولت‌ها و سازمان‌های بین‌المللی.
 - پیشنهاد و تایید مصوبات معافیت‌ها.
 - فراهم سازی خدمات مشاوره‌ای و رایزنی برای شرکت‌های دولتی فیلیپین.
 - تعبیر و تفسیر مقررات.
 - صدور بخشنامه‌ها و مکاتبات.
 - هماهنگ سازی هر نوع اقدام ضروری برای ادارات دولتی.
 - ضمناً وظایف دیگری به شرح زیر به PITC تفویض شده است:
 - بررسی و ارزیابی کلیه پیشنهادات معاملات جبرانی و تجارت متقابل که توسط فروشندگان خارجی ارائه می‌شود.
 - نگهداری فهرست تدارکات سالیانه موسسات دولتی از طریق تجارت متقابل.
 - مذاکره برای برقراری ترتیبات انجام تجارت متقابل با فروشندگان خارجی.
 - اعمال مقررات.
 - تسلیم گزارشات مربوط به وزیر صنعت و تجارت.

اعمال خط مشی

کلیه موسسات دولتی ناگزیرند که نیازهای تدارکاتی از طریق تجارت متقابل و پیشنهادات خود را سالی یکبار به PITC تسلیم نمایند. PITC درخواست‌ها را بررسی و فعالیت‌های فی‌مابین ادارات دولتی را در این رابطه هماهنگ می‌کند.
 در موارد خاص، ادارات دولتی مسوول تدارکات، ملزمند مراقبت نمایند که فروشندگان خارجی همراه با ارائه پیشنهاد مناقصه یک تعهدنامه کتبی مبنی بر پیگیری تعهدات تجارت متقابل در فیلیپین تسلیم کنند تا زمانی که برنده قرارداد شوند، آنرا به

کمک به حل مشکلات ناشی از سهمیه بندی و محدودیت‌های تجاری وضع شده توسط سایر شرکت‌ها.
 - فراهم سازی اسباب انتقال تکنولوژی و رشد صنعتی. این مورد به ویژه به صنایع استراتژیک مثل انرژی، زیر بنای حمل و نقل، ارتباطات و دفاع مرتبط می‌شود ضمن آنکه فعالیت‌های ذیل عناوین برنامه‌های اولویت سرمایه‌گذاری‌های ملی و مدرنیزه کردن صنعتی را نیز در بر می‌گیرد.
 - تامین ارز مورد نیاز برای واردات یا فراهم سازی تجهیزات سرمایه‌ای خارجی محصولات کارخانه‌ای، کالاها و خدمات مورد نیاز موسسات دولتی.

معافیت‌ها

واردات تقسیم بندی زیر از شمول مقررات تجارت متقابل معاف هستند:
 - کالاهایی که به عنوان هدیه و یا کمک‌های بلاعوض از طریق ترتیبات دولت به دولت منتقل می‌شوند.
 - وارداتی که قرارداد آنها قبل از تصویب دستورالعمل مقررات ۱۹۹۳ منعقد شده است.
 - کالاهایی که برای ساخت بخشی از محصولات نهایی و یا نیمه نهایی به منظور صادرات مجدد مورد استفاده قرار می‌گیرند.
 وزیر صنعت و تجارت ممکن است برخی از اقلام وارداتی را براساس توصیه‌های PITC از شمول مقررات تجارت متقابل معاف سازد.
اختیارات PITC
 PITC از وظایف و اختیارات گسترده‌ای در زمینه مدیریت و اعمال برنامه‌های تجارت متقابل به شرح زیر برخوردار است:
 - تنظیم سیاست‌های تجارت متقابل.

مقررات تجارت متقابل در فیلیپین

با تصویب یک دستورالعمل اجرایی در سال ۱۹۹۳، دولت فیلیپین یک برنامه اصلاحی قضایی در خصوص نحوه پرداخت درقبال گستره وسیعی از واردات بخش عمومی از طریق تجارت متقابل تدوین نمود. به موجب این دستورالعمل دولت فیلیپین و موسسات تحت کنترل دولت ملزم شدند که از فرایند تجارت متقابل به‌عنوان یک ابزار تجاری مکمل برای واردات کالاهای سرمایه‌ای، تجهیزات ماشین‌آلات، محصولات، کالاها و خدمات استفاده کنند. این مقررات معمولاً در مورد واردات به ارزش یک میلیون دلار و بیشتر قابل اجراست.

انواع خاصی از تجارت متقابل که تحت پوشش مقررات مذکور قرار می‌گیرند شامل معامله دو جانبه، باز خرید محصول، معامله جبرانی، معامله در قبال بدهی ارزی و یا ترکیبی از این روش‌هاست.

نهادهای اصلی مرتبط با اجرای مقررات فوق عبارتند از: بخش صنعت و تجارت بخش مالی، بخش توسعه اقتصاد ملی و شرکت تجارت بین‌المللی فیلیپین (PITC) که شرکت اخیر مسوولیت اصلی اعمال و مدیریت برنامه تجارت متقابل را به‌عهده دارد.

اهداف

هدف اصلی اتخاذ سیاست تجارت متقابل، اعتلای توسعه اقتصادی و تلاش برای دستیابی به موقعیت یک "کشور تازه صنعتی شده" تا سال ۲۰۰۰ میلادی^(۱) است براساس این هدف گسترده و جامع اهداف ویژه دیگری نیز به شرح زیر تعقیب می‌شوند:
 - گشایش بازارهای جدید برای عرضه محصولات و خدمات تولیدی فیلیپین.

اجرا در آورند.

موسسات و آژانس‌های دولتی لازمست در هنگام ارزیابی پیشنهادات مناقصه یا فروش که توسط فروشندگان خارجی ارائه می‌شود، آندسته از فروشندگان خارجی را که بهترین و مطلوبترین ترتیبات تجارت متقابل را با فیلیپین داشته‌اند، در اولویت قرار دهند.

البته این ترجیحات زمانی قابل اجراست که کلیه پیشنهادات ارائه شده از حیث خصوصیات محصول، ملاحظات کیفی و قیمتی و وجوه مرتبط دیگر از شرایط یکسانی برخوردار باشند.

چنانچه فروشنده خارجی که برنده مناقصه شده، پیشنهاد معامله تجارت متقابل را ارائه نکند، اداره دولتی مربوط باید PITCH را متقاعد نماید که تمام تلاش خود را به منظور دریافت یک پیشنهاد تجارت متقابل بکار برده است. در چنین مواردی PITCH درخصوص تحصیل یا عدم تحصیل تعهد تجارت متقابل از فروشنده خارجی تصمیم می‌گیرد.

فروشندگان خارجی که تعهدات تجارت متقابل را پذیرفته‌اند، ضروری است در ارتباط با مقررات موضوعه قراردادشان را با PITCH منعقد سازند. فروشنده خارجی ممکن است در صورت موافقت PITCH، قرارداد تجارت متقابل خود را به یک شخص سوم شایسته واگذار کند.

تولیدکنندگان و صادرکنندگان و پیمانکاران فیلیپین که مایل به مشارکت در تجارت متقابل هستند، باید توسط PITCH اعتبارشان مورد تایید قرار گیرد.

تحول قراردادهای تجارت متقابل

شرایط و مواردیکه باید به موجب قراردادهای تجارت متقابل ملحوظ شوند، شامل موارد زیر است:

- تعهدات تجارت متقابل فروشنده خارجی و یا تاجر تعهدکننده تجارت متقابل باید حداقل ۵۰ درصد ارزش قرارداد واردات مربوط را در بر گیرد.

انجام تعهدات تجارت متقابل توسط فروشنده خارجی و یا تاجر متعهد تجارت متقابل نباید بیش از سه سال از تاریخ اجرای

قرارداد یا توافقنامه تجارت متقابل تجاوز کند (با یک مهلت دو ساله).

چنانچه فروشنده خارجی و یا تعهدکننده تجارت متقابل به تعهدات خود در قبال تجارت متقابل عمل نکند، جرایمی به وی تعلق می‌گیرد. این جرایم از پنج تا ۱۰۰ درصد میزان تعهدات اجرا نشده تجارت متقابل را در بر می‌گیرد.

سند تعهد یا گارانتی بانک به منظور تامین پرداخت چنین جرایمی باید ظرف ۳۰ روز از تاریخ اجرای قرارداد تجارت متقابل به نفع PITCH صادر شود.

اگر فروشنده خارجی ظرف مدت ۹۰ روز از امضاء قراردادش با PITCH، قادر به فراهم سازی ترتیبات قراردادی یک معامله متقابل نشود، نهادی که سفارش واردات را داده است، ممکن است به فسخ قراردادش مبادرت کند و یا از فروشنده خارجی درمورد عقد قراردادهای آتی با نهاد مذکور سلب صلاحیت نماید.

از فروشندگان خارجی ممکن است خواسته شود تا چنانچه نتوانند ظرف ۹۰ روز از تاریخ عقد قرارداد، به یک توافق مناسب در تجارت متقابل دست یابند، پرداخت جریمه‌ای معادل ۵۰ درصد کل ارزش قرارداد فروش را به دولت فیلیپین تعهد نمایند.

پرداخت جریمه، فروشنده را از انجام تعهدات تجارت متقابل آزاد می‌کند اما این امر نباید سایر موارد جبرانی را که دولت فراتر از اجرای تعهدات متقابل مقرر داشته به خطر اندازد.

اجرای تعهدات تجارت متقابل

PITCH ضوابط و رویه‌هایی را برای تنظیم و گزارش اجرای تعهدات تجارت متقابل قائل است. این مقررات بدین منظور طراحی شده‌اند که اجرای تعهدات تجارت متقابل را بر طبق قانون تضمین کنند و همچنین فروشنده خارجی و یا تعهدکننده تجارت متقابل نیز با اجرای به موقع تعهدات از دریافت طلب خود اطمینان یابد.

برای مثال، فروشنده خارجی یا تاجر طرف قرارداد وی برای انجام معامله متقابل باید به طور فصلی یا سالیانه به PITCH گزارش دهند. همچنین آنان موظفند که رونوشت

واقعی و تایید شده از مدارک را به عنوان گواهی انجام هر معامله تجارت متقابل به PITCH تسلیم نمایند.

این مدارک به شرح زیر هستند:

- قراردادهای فروش صادراتی و صورت‌حساب‌های تجاری.

- بارنامه یا مدارک مشابه.

- اعتبار اسنادی گشایش شده به نفع تولیدکنندگان، پیمانکاران و یا صادرکنندگان فیلیپین.

- تاییدیه بانک یا رسید مشابه صادر شده توسط بانک فیلیپین و یا ذینفع فیلیپینی تجارت متقابل.

- قراردادهای مشارکت سهامی یا توافقنامه‌های مشابه در ارتباط با سرمایه‌گذاری‌ها و یا قراردادهای جبرانی در فیلیپین و مدارک ثبت شرکت‌های جدیدی که متعاقب این قراردادها تاسیس شده‌اند.

- گواهی‌نامه توسط ذینفع فیلیپینی معاملات جبرانی، بازخرید محصول و یا سایر معاملات مرتبط که نشان دهد معاملات مذکور توسط یک فروشنده خارجی یا تاجر متعهد تجارت متقابل انجام شده است.

زیرنویس:

۱- کتاب تجارت متقابل در سال ۱۹۹۷ به چاپ رسیده است.

ادامه دارد

پوزش و تصحیح

در شماره گذشته تجارت متقابل املائی برخی از واژه‌های انگلیسی به اشتباه چاپ شده بود که بدینوسیله ضمن پوزش، املائی درست آنها به شرح زیر درج می‌شود:

**Chris George
Mc Donnel Douglas
Multipliers**